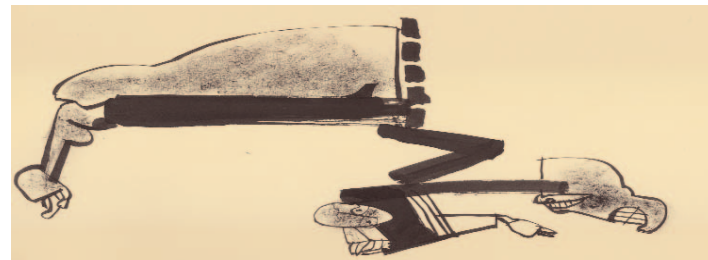

Muzica de orgă, o literatură muzicală cu totul aparte ce se extinde pe o perioadă de aproximativ un mileniu, fapt fără egal în întreaga literatură muzicală a tuturor timpurilor.

arte

Era firească organizarea unui Festival dedicat muzicii de orgă în condițiile în care - iată, încă de la începutul acestui an - Studioul de Concerte Radio dispune de un instrument realmente performant, cel mai important de acest fel din țară, o mare orgă de tip romantic „upgradată”, cum se spune astăzi în limbaj curent, la nivelul tehnicii electronice actuale.

■ cronică muzicală de dimitru avakian

Orga, regina instrumentelor, revine pe scena bucureșteană de concert

Din câte am dedus este vorba de unul dintre cele mai importante instrumente de acest fel din întreaga Europă de Est. Și nu este puțin lucru. Căci tradiția muzicii dedicate acestui instrument este modestă în teritoriile de la sud de Carpați și este cu totul importantă în interiorul arcului carpatic, în Transilvania, tradiție dezvoltată, evident, prioritar, în zona muzicii de cult.

Organizat de Direcția artistică a Orchestrelor și Corurilor Radio, Festivalul s-a dovedit a fi o realizare importantă, legitimă; ...la nivelul intențiilor, și inegală la cel al realizărilor propriu-zise. Este un început de drum. O promisiune pentru viitor. O firească încercare de a resuscita astăzi interesul bucureștenilor pentru un imens și inestimabil tezaur de valori. Au apus demult timpurile în care recitalurile bucureștene de orgă, serile de muzică susținute de mari organişti precum Helmut Platner și Horst Gehann sau Mihai Rădulescu, făceau delicia melomanilor bucureșteni în anii '60 - '70 ai secolului trecut. Publicul este altul. S-au priment generațiile de muzicieni. Gusturile s-au schimbat. Nu întotdeauna în bine. Răzlețe, susținute o dată la câțiva ani, recitalurile de muzică bachiană, spre exemplu, nu mai mobilizează - ca în alte timpuri! - un public foarte numeros. Tocmai acesta este rostul Festivalului „Seri cu orgă la Sala Radio”, anume acela de a stimula astăzi interesul bucureștenilor pentru muzica de orgă, o literatură muzicală cu totul aparte ce se extinde pe o perioadă de aproximativ un mileniu, fapt fără egal în întreaga literatură muzicală a tuturor timpurilor.

Tocmai pe această direcție, cu totul important mi-a apărut a fi fost concertul laborator susținut de clasa de orgă a minunatului maestru, organista Ursula Philippi, profesor al Academiei clujene de muzică. Impreună cu cei nouă studenți ai clasei sale, în compania unui important grup de colaboratori dintre care remarc prezența acestei autentice personalități a vieții noastre muzicale care este organistul Erich Türk, ne-au fost revelate tainele instrumentului, structura registrelor, cuplajele acestora, tipurile de sonorități. În plus, pentru a demonstra evoluția instrumentului, pe scenă au fost

aduse încă două orgi mult mai mici, un „portativ” și un „pozitiv”, instrumente care au întregit imaginea evoluției milenare a orgii. Ne-a fost evocată tragedia zecilor de instrumente baroce din satele transilvănene, multe vandalizate încă din anii '80 ai secolului trecut, câteva în chip fericit salvate de la distrugere. Sunetul și imaginea, proiecțiile ilustrative au întregit percepția asupra unuia dintre cele mai spectaculoase instrumente din toate timpurile, instrument care are drept prototip sonoritatea flautului drept, simplu, cunoscut de când lumea în toate culturile arhaice. Muzică de orgă, muzică vocal-instrumentală, creații ale Renașterii europene, ale Barocului, muzică de secol XX,

creații autohtone din Transilvania, creații românești actuale, au întregit imaginea unei extinse culturi specifice pe care o susține acest nobil instrument.

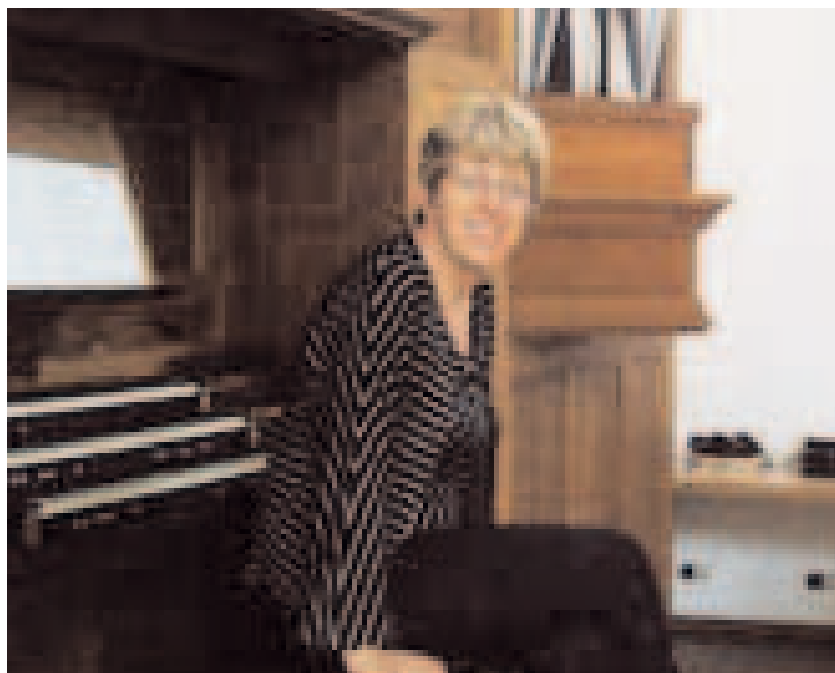
A lipsit din programul clasei clujene creația unuia dintre cei mai importanți organişti ai secolului trecut, marele Olivier Messiaen, pe drept cuvânt considerat a fi un Bach al epocii actuale. Nu l-a neglijat, însă, organista Olga Babadjan, originară din Moldova, un muzician care a știut a desfășura un program extins pe marile epoci ale muzicii, de la Barocul german și până la creațiile postromantice, lucrări mai puțin vehiculate din literatura ultimelor decenii, inclusiv lucrări personale cu caracter

improvizatoric, un aspect propriu acestui instrument.

Ce s-a mai putut asculta pe parcursul recent încheiatei ediții a Festivalului de Orgă? Un captivant recital susținut de organistul polonez Andrzej Chorosinski a readus în discuție problema transcripțiilor și a adaptărilor; ne aflăm în anul bicentenarului aniversării nașterii lui Frédéric Chopin; unele creații ale sale suportă a fi transcrise pentru orgă, alte dimpotrivă; tentațiile sunt mari. Recitalul domniei sale constituie un exemplu fericit al felului în care creația autohtonă poate fi poziționată într-un mare context universal. Aceeași observație admirativă privind varietatea titlurilor o poți face observând programul organistului german Martin Schmeding sau recitalul la patru mâni - și patru picioare! - susținut de Fernanda Romila și Dan Racoveanu din București. Este un aspect pe care nu l-a avut în vedere, spre exemplu, organista Hana Bartosova din Cehia. Percepția asupra creației din propria țară este mult potențată atunci când aceasta este poziționată în contextul marilor valori ale literaturii universale.

Ar fi nedrept să nu amintesc în acest context concertul susținut de Orchestra de Cameră Radio, concert condus de acest temeinic muzician care este dirijorul englez Neil Thomson. Marea Misă cu orgă de Joseph Haydn a constituit o realizare impresionantă la nivelul evoluției Corului Academic Radio condus de Dan Mihai Goia, la nivelul unora dintre soliștii cvartetului vocal dintre care trebuie remarcați tenorul Bogdan Mihai și basul Sandor Arpad. În schimb, evoluția sopranei Marta Cristina Sandu s-a dovedit a fi cu totul nepotrivită din punct de vedere stilistic.

Un recital Bach susținut de Ilse Maria Reich, *Misa de orgă*, foarte rar prezentată la noi, de asemenea recitalul de muzică franceză susținut de Marcel Costea, au întregit imaginea prezențelor organistice pe parcursul acestei prime ediții a Festivalului. Ediția următoare? Am dori să opereze o selecție mai bine rostuită a personalităților organistice, a muzicii. Iar aceasta pentru ca publicul bucureștean actual să regăsească drumul spre marea cultură a muzicii de orgă. ■

Organista Ursula Philippi

Orga de la Sala Radio